

MARIJA JURIČ-PAHOR

'BITI HOČEMO ENOTEN NAROD BRATOV'

Etnična identiteta kot odraz družbeno pogojenih incestuoznih fantazij

Etnične identitete kot kraja zaupanja, zavetja, varnosti, skladnosti s samim seboj in okoljem ni. In vendar je: Je sla po harmoniji, po neločljivi enotnosti z "domovino", po tem, "da si zvesto pogledamo iz obraza v obraz, da si sežemo v roke, da se strnemo v *eno* vrsto" (Ivan Cankar 1976 <1918>:129). Je pa tudi želja po avtonomnosti, po suverenosti, po neodvisnosti, skratka, po preseganju enovitih, inertnih meja. Ta navidezni paradoks ostaja ljudem običajno prikrit. Tako zelo, da se ne razkrije niti pozornemu umu. Kar ni naključje. "Sla po (etnični) 'identiteti'" (Sloterdijk 1983) je namreč odgovor na to, kar smo izgubili, česar se ne moremo spomniti. Je poosebljena odsotnost, ki prihaja na dan kar sama od sebe" kot incestuozna fantazma odnosno kot "mati", ki se oklepa svojega "objekta", vse dokler se z njim ne spoji v čudežni svet, v "arhaično-mitsko bratovstvo" (Alenka Goljevšek 1987: 119 ff.), ki vse, kar ne spada v njegov okvir, izloča v "ne-brate". V ljudi, ki onemogočajo mir, zlitje v "očiščeno in pomlajeno" občestvo ustrezno geslu: "Naj sinov zarod nov iz vas bo strah sovražnikov." Etnocentrizmi, nacionalizmi, rasizmi ter njim imanentni seksizmi to zgovorno izpričujejo. Njih cilji so očitni: Gospodujejoči, zmagoslavni na-rôd, nova, (vse bolj enotna) "moška" rasa, porojena iz vsakega posameznega uda, ki (vse)mogočno štrli v "sovražnika", v tisto, kar se mu zdi tuje, in kar mu naj bi pripomoglo do izliva, do odrešujočega zmagoslavlja. Zasledovanje takega zmagoslavlja pa se znova in znova izkazuje kot napetost, ki je zaznamovana z vsemi simboli načelno nepotešljivih, tesnobnih in sovražnih čustvenih stanj. In ti se razkrivajo v raznoterih pojavnih oblikah" Kot nemirujoči notranji drget ("Kaj zdaj klečiš, strmiš, drhtiš, vreščiš"), kot mora, ki jo človek čuti, ko se zave, da "v tujcev zemljelačnih je obeh le črv, ki ga je treba skoro streti"², kot razvneto bojovitost, ki se "razveže v sproščeno samozavest"³, kot "mož", "ki blazen, brez obzira ženi, ki mu blede v rokah umira, huje še se v usta ji vsesa"⁴, kot "narod", ki potrebuje "edinole *telesnega kruha*"⁵, kot ljubica, ob kateri rojijo misli kot "čebele krog sladkega cveta"⁶ kot samota, ki kriči "Hladen sem in gol, kot ti, brat. Sam sem in jalov."⁷, kot up, ki odmika "v neke druge sfere, v nek drugačen svet"⁸, kot "magične besede", ki se v spominu povezujejo z neko "angelsko glasbo"⁹ "Domine Jesu Christe, Rex gloriae libera animus omnium fidelium defunctorum de poenis inferni et de profundo lacu..."⁹ ... Pa tudi kot spoznanje, da tiči za vsemi temi čustvenimi stanji nič drugega kot *mati*. - *njeno* življenje, *njeno*

1. Ivan Gradnik(1982): 195

2. Prav tam: 189

3. Scipio Slataper (1988 <1912>): 53

4. Ivan Gradnik, prav tam: 199

5. Ivan Cankar (1976 <1918>): 127

6. Scipio Slataper, prav tam: 81

7. Prav tam: 37

8. Metka Cotič (1989) 14

9. Prav tam: 55

trpljenje, njena smrt: *"Ako se tega ne zaveda, ali noče zavedati, se sama izlušči iz naroda, je tujka v domači hiši" in sodba ji je pisana!* (Ivan Cankar 1976 <1918>:124). Pisana *"za problem razkosanega plemena ki se v življenju človeštva ne more uveljaviti, dokler se ne združi v celoto."* (Prav tam: 5 ; Cankar se nanaša na problem *"Jugoslavije"*, op. M.J.-P.) . - Na to središčno cankarjan-sko ugotovitev se nanaša tudi naslednji prispevek.

Zgodovina človeštva, predvsem tista, ki je znana kot patriarhalna, potrjuje: Identiteta odnosnost skladnost s samim seboj je bila in je še zgrajena na odklanjanju in izrinjanju ženskega (materinega spola), ki se je projiciralo na vse, kar je dišalo po drugačnem in tujem. To pa se je moralo, če je bilo v šibkejšem položaju in če je hotelo (pre)živeti, čestokrat podvreči razčlovečujoči nasilni vključitvi: Aristotel je naprimer učil, da so sužnji del gospodujočega naroda. Vse do 18. stoletja je v Evropi in Ameriki potekala razprava o tem, ali so Indijanci sploh ljudje. Konkvistadorjem so se zdeli kreature, ki jih je treba uničiti. Podobne konotacije vsebujejo izrazi kot *"goyim"*, *"barbaroi"*, *"nemci"* kot sinonimi za ljudstva ali plemena, ki jih niso smatrali za čiste ljudi" (Prim. John Armstrong 1991 <1982>: 42 ff., Stane Južnič 1987: 241 ff.) V Furlaniji-Juljski krajini so Slovenci in Slovenke še danes deležni zmerljivke *"s'ciavi"*. Za svojeglavega človeka potem pravijo *"Trmast je kot 's'ciavo", lažniv kot 's'ciavo", trdovraten kot 's'ciavo"*. Iredentist in literat Scipio Slataper (1988 <1912>: 39) v svojem delu *"Il mio Carso"*¹⁰ Slovence nagovarja tako:

"Mongol z ličnicami, nabrekli in trdimi kot kamenje, napol v zemljo zarito, pes s svetlomodrimi očmi. Zakaj me gledaš? ... Barbarska je tvoja duša, če pa ti mesto odkupi za pet soldov mleka, postane mehka kot tvoja gmajna, ko jo otrebiš za ped skalovja. Bedasto stojiš v gozdu in čakaš, da se tvoja usoda izpolni. Kaj počneš, pes? Pa se spremeni v razpadajočo mrhovino, ki bo pognojila tvoj nerodovitni Kras. ... ščavo, hočeš z mano? Naredil te bom za gospodarja širnih planjav ob morju. ... In ti mu moraš zavladati, mu postati gospodar." (Prim. tudi" Marija Jurič-Pahor 1992 a)

Dimenzije moči in nasilja v obliki animaličnih, družbeno pogojenih *"moških fantazij"* (Klaus Theweleit 1977) o vsemogočnosti in veličini stopajo v ospredje. Opozarjajo na ponotranjeno *"tiransko instanco"*¹¹ (Horatio Amigorena / Marcel Vignar 1977), ki je človek ne uspe vedno zatreti in izrinuti. Pa tudi na to, da se meje v človeku lahko brišejo, še zlasti, če se to oblasti zahoče. In jasno je: *"Nihče ni od zunaj. Vsi smo notri. Vsi smo v"* (Drago Jančar, Veliki briljantni valček). Vse do paranoje, šovinizma, samo(u)mora: *Ali gremo po svoji poti ali pa pademo v prepad kaosa in norosti. Vemo: samo eno smer imamo. Hrepenenje priti iz 'teme v svetlobo"* (Alfred Rosenberg, cit. po Gisela Berkenbusch 1985)

"Uboga italijanska kri, kri zapečarske mačke. Nima smisla čakati na preži, se plaziti in planiti na plen z naproženimi kremplji: nastavljena polpeta na krožniku se ne bo premaknila. Slabokrvnost ti je zlezla v glavo, ti uboga italijanska kri, in ta

10. Kultna knjiga generacije pred prvo svetovno vojno, ki je utemeljila tržaško lite rarno pokrajino.

11. *"Tiranska instanca"* je, psihoanalitsko gledano, takozvani nad-jaz, ki reproducira zunanjo oblast (Amigorena in Vignar se nanašata na totalitarno oblast odnosno na represivni režim militarne diktature, ki se jo vsiljuje svojim *"podložnikom"*). Le-ta se vsidra v psihično strukturo posameznikov kot sistem kontrol, hierarhij in nadzorovanj. In to tako, da obvladuje človeka kot neka slepa, *"naravna sila"*, odcepljena od slehernega izkustva vzpostavljalo in legitimiralo moderne oblike opaznih spolin in etničnih diferenc. (Prim. Henrietta L. Moore 1990, Stane Južnič 1980).

tvoj Kras ne bo večno napajal z močjo tvojega mesta. Lezi na kamniti tlak svojih cest in čakaj, da te novi vek pohodi." (Scipio Slataper 1988 (1912)*40/41)

"Tiranska instanca" sili k izbruhu. Kot imaginarna realizacija posameznikovega lastnega jaza, ki "z naproženimi krempļji" sili iz "teme v svetlobo". Kot ponotranjeni fašistični (nacionalistični) agitator, ki mu ni potrebno posebno vedenje ali obvladanje množične psihologije, saj zadostuje že, da preprosto obrne svoje nezavedno navzven: Svojo "mačko", svojega "s'ciava", svojega "Žida", svojega "tujca" svojo "žensko". Njej velja ja nenazadnje vse kopnenje. Njej, ki se je skušala etabrirati v zgodovini človeštva onstran spolnih, rasnih, generacijskih in drugih pregrad. Njej, ki jo človek išče prav zato, ker je ni, ker je ne bi smelo več biti - Ali povedano drugače: Povod za ponotranjeno "tiransko instanco" niso drug(ačn)i odnosno tujci, povod zanjo je izrinjena ženska. Ona je tista, ki opozarja nase' ona je tista, ki goni v smrt' ona je torej tudi tista, ki se je je treba projektivno ubraniti.

"Tujec", piše Julia Kristeva (1990 <1988> 208), "*dejansko le redkokdaj sproža tisto grozo in tisti strah, ki ju zbujata smrt, ženski spol ali razbrzdani čzloveščič gon*." Ugotovitev se osupljivo sklada z rezultati antropoloških in bioloških raziskav, ki kažejo, da so razlike med posameznimi ljudmi v isti etniji/naciji bistveno večje kot razlike med ljudmi različnih etnij/nacij. (Friedrich Vogel 1990: 217-226, Robert Miles 1991 <1989>: 93 ff.) Novi izsledki genske tehnologije pa bodo verjetno povsem revidirali podobo človeka in njegove zgodovine" Evropejci so med sabo genetsko dosti bolj heterogeni kot si to mislijo. Na vsak način so njihove tozadevne razlike večje od tistih, ki naj bi bile značilne za razmah med Evropejci in Afričani. Znotraj ene populacije so namreč identificiral kar 85 % razlikovalnih karakteristik. (Kurt Langbein/Christian Skalik/Inge Smolnik v Profilu, št. 32, 1992).

Razlike med etnijami in nacijami se spričo takih rezultatov izkazujejo kot fikcija, ki služi za to, da utrjuje prednostni položaj belega "nadčloveka" na račun drugih. In med slednje ženske vedno spadajo, preko etničnih meja.¹² Krščanski lov na čarovnice ni bil po naključju v teku stoletij edinstven zgled za hujskače in hujskačke proti tistim, ki so bili opredeljeni z nimbusom drugačnih. Zgled se ohranja do danes" V "židih", ki ogrožajo (neo)naciste, v "Bosancu", ki oskrunjuje mlada dekleta, v "Srbu", ki pooseblja zlo, v "prekletih babnicah", ki ne poznajo zvestobe in materinske ljubezni.

Ohranja pa se tudi v priljubljenih ljudskih pravljicah in šegah, ki pričajo o "coprnica" "pehtrih-babah" in slično, ki s trizobi v roki grozijo otrokom, da se

12. Zlasti antropologinje in antropologi so si intenzivno prizadevali za to, da bi razlike med etnijami in med spoloma izpostavili kot zgodovinsko pogojeni družbeni konstrukt, ki služi utrjevanju oblastniških razmerij. Gre za konstrukt, ki so ga posamezniki večinoma ponotranjili do te mere, da ga sprejemajo kot nekaj povsem samoumevnega, če že ne absolutnega. Kategorije kot so to evropsko-afrikansko, moško-žensko naj bi bile potemtakem kategorije nasprotij, ki izvirajo iz poskusov evropejcev in moških, da bi opredelili kot "dru gačn e" in kot pod-človeške tiste ljudi odnosno skupine, ki jih nadvladujejo odnosno, ki bi jih hoteli nadvladovati. Prvotni proces nastajanja spolov se sicer zgublja v obzorjih daleč nazaj sežeče zgodovine, zato ga je tudi težje določiti, medtem ko je, na vprašanje, kako so nastale "rase", z vidika novejšje zgodovine že lažje odgovoriti. Sicer pa, če pustimo ob strani problematiko izvora, lahko ugotovimo, da se je obe vrsti difference v preteklosti in sedanjosti nenehno rekonstruiralo in rekonstruiralo. V Združenih državah Amerike so nastale rasne razlike v močni meri iz suženjstva in genocida nad staroselci, V Evropi iz migracijske, delovne in reprodukcijske politike 19. in zgodnjega 20. stoletja ter iz kontinuirane institucionalizacije antisemitizma in drugih oblik rasizma. Zgodovinske opise opisuje slične politične procese, s katerimi se je

preplašeni stiskajo v peč. "Čarovnikom" so se nekoč baje prikazovale celo s sekiro v vsaki roki, velikokrat pa tudi v živalski podobi: kot tele, lev, pes. (Prim. Alenka Goljevšek 1988: 32 ff.). Na Koroškem denimo se "zle ženske" pojavljajo tudi kot "trutamore", ki se po navadi spravljajo na otroke, kadar leže na hrbtu, in jim pijejo kri. (Prim. Pavle Zablatnik 1982:13 ff.).¹³ Sicer pa se kaj rade izkazujejo kot seksualno nenasitljiva bitja, ki se na svojih orgiastičnih sabatnih shodih spravljajo celo na zlodeja, na živali, zapeljujejo "poštene" zakonske može ali pa onečiščujejo "nedolžne" fante in dekleta. O tem, kako se naj bi to odigravalo, nazorno razkriva čeligova Lepa Vida v njenem (samo)govoru kraljičinemu sinu (Vida je namreč, kakor v ljudski pesmi, njegova dojilja):

"Roke mi trepetajo, dete. A če jih bom hotela ustaviti, bodo postale trde, prsti se mi bojo krivili vate, ki nimaš še nobene svoje krivde na sebi, dete malo... Kam so te položili? Mar vejo, kakšno mleko teče v požrešna mala usteca? Kakšno usodo ti razliva v drobne žile? Ali vejo, kakšna kri se bo odslej pretakala po mreži tvojega telesca? Dete! Dete zlato!... Vsaka kapljica, vsak droben požirek, je brstič peklenskega nemira, ki te bo po mojem mleku vodilo v neznane kraje, v razpenjene valove, na prod in na breg in spet v valove mračne' v visoke stolpe sveta in brezdušne ravnine, kjer ti srce skoprni, da bi s čelom butal ob ostre robove skal visokih gorovij... To mleko dete nebogljeno, naredi v tebi, da kri zavre, da nima konca, da hrepeni po neskončni poti, ki nima cilja in sama sebi zadostuje ... Okusi, dete, to čezmernost, ... Ne?... Vejice ti drhtijo, dete, princ! Ah, vzemi, ne spusti me še... Ah, ti zlato moje." (cit. po Jože Pogačnik 1988:267/268).

Zgodovina odnosno ljudsko izročilo krščanskega sveta nas potemtakem uči: žensko je kaos, nered. Stopa iz sebe v oskrunjujoči "zlodejevski pakt". Obsedeno je s spolno slo, še več, z gonom po združevanju sploh. Uči nas pa tudi: žensko je treba brzdati, krotiti in pokoriti v imenu "tiranske instance" (Boga očeta), ki združitve ne rabi. To pa zato ne, ker je sama sebi zadosti. Gre za tradicijo, ki se je v teku "procesa civilizacije" nadaljevala in zaostrovala. Z "racionalizacijo" sveta, ustrezno novemu tehno-ekonomskemu redu, je prišla "tiranska instanca" do izrazite veljave in moči. Horkheimer in Adorno (1988 <1944>) v svoji knjigi "Dialektika razsvetljenjstva" med drugim izpostavljata, da se je žensko v tej dobi vse bolj obravnavalo kot del zaslužnjene narave, ki jo je začel nadvladovati človek takorekoč kot nadomestek Boga. Njegovo voljo pa vendarle ni utelešal, saj jo je "aparati prisile", ki si je lastil vlogo pravega Stvarnika nad svetom, in ne obratno, kot si je to človek kaj rad domišljjal. Ta domišljija pa ni vodila le h "prostovoljni pokorščini", ampak tudi k identiteti, ki je postala formalna, prazna, brez vsake ženskosti v sebi. Skratka, postala je fikcija vsevednega "moškega" Jaza, fantazma "Boga", ki se ne moti Kot taka pa se je kaj hitro spreobračevala v resnico samo, v opomin, ki se ga slej ko prej kaj rado diskvalificira v "zmoto narave", v nekaj, kar ni v skladu s "človekom", kar je "demonično", "pošastno", "nerazumljivo", "napadalno", "samohotno", "fanatično", "ekstatično" ..., v nekaj, kar ne bi smelo biti, pa vendarle je:

"Kot skoraj pozabljeni spomin se hipoma pojavlja" Saj tam je ja sovražnik, tam sedi ja človek, in takoj bomo pri njem! To spoznanje nas napolnjuje z divjo,

13. Zanimivo je, da so trutamoro na Koroškem, pa tudi v ostalih slovenskih krajih, preganjali med drugim s "peterokrako zvezdo", ki da je bila na germanskih in slovanskih tleh že od pradednih časov čarovno obrambno sredstvo za odvrčanje raznih nevarnosti. Osebnostno poznam kar dosti ljudi, ki to "šego" uveljavljajo vse do danes. (Pavle Zablatnik 1982:13 ff.)

besno slo, kot da bi tisto, kar je skrajno napeto in nabreklo, nenadoma zagledalo izhod in se kot kot divji slap spustilo v škrlatno rdeče globine. Hitro, hitro, zdaj je treba ubijati! Pred nami je eno samo zveličanje, ena izpolnitev in ena sreča* potoki krvi. (Ernst Juenger, cit. po Klaus Theweleit 1987 <1978>, zv.2:182).

"Sunkoma se izvijem iz obroča rok, ki me stiskajo, utesnjujejo; glavo spodvijem in čutim pekoč rez na vratu...bežim v kočo, zapahnem vrata...Stojim in se tresem kot ranjena žival, ki ne more ubežati svojemu zasledovalcu. ... Trzanje mišic me priklene na lesena tla, v glavi mi vrejo blodnje, občutim tesnobo v želodcu, ki me spominja na lakoto. Vse moči zberem, da planem ven, kjer on še vedno bolšči predse, in bolestno zavpijem: Daj, daj, ubij me že enkrat na vselej, da bo konec mojih muk; ne morem, ne morem več tako! Tresem se, streljam z morilskim pogledom, ki se ga zavedam, ki prihaja iz globine mojega telesa. Moj hudič se je preselil vate, moj hudič...tulim, tulim ... " (Metka Cotič 1989:15):

Ko sem bral o Oberdanku ("heroj" tržaškega italijanstva, nezakonski sin slovenske matere op. M.J.-P.), mi je v prsih na vso moč bilo." (Scipio Slataper 1988 <1912>: 58) - "Velikokrat čutim, da mi je strašansko blizu, da je edino resnična režitev za tržaški del moje osebnosti. In včasih tudi za vse." (Prav tam, cit. po Ilse Pollack).

"Moški" Jaz se obrača proti samemu sebi. Izpričuje nemočno sovraštvo ter morilski strah napram "naravi" odnosno ženskemu, ki ga ne more potlačiti nikakršno razsvetljenstvo, nikakršna racionalizacija. Obratno. Žensko sili na dan" Kot gon, kot odkrita ali perverzno prikrita želja po incestu z materjo, ki pa je totalizirana in spojena v Ud. V "samotnega jezdeca", ki ne more priti do tega, kar ga goni. To pa zato ne, ker je to, kar ga žene, in kar v bistvu zasleduje, želja po identičnem, se pravi želja po enem in istem, po "homo" in "auto". Je želja, ki dopušča en sam libido, in ta je asketski in moški. Neprestana latentna in manifestna zatiranje "Hočemo biti enoten narod bratov" (prim. Willibald I. Holzer 1982) to potrujejo. Potrujejo pa tudi, da ima ženska znotraj tako zastavljenega (homoseksualnega) sveta posebno mesto:

"Prevzema funkcijo reprezentantke smrti (spola), kastracije, nad katero si bo moški, v kolikor bo to možno, zagotovil oblast in podložnost tako, da bo v koitusu triumfiral nad (smrtnim) strahom. In to na način, ki ohranja slo kljub ali pa zahvaljujoč se grozi pred dotikom te odsotnosti, te usmrtilve spola, ki ga nadenj kliče ženska." (Luce Irigaray 1980 <1974>:30/31).

Slika, ki jo podaja Luce Irigaray, pride jasno do izraza zlasti v "borbi za narod". V tej borbi se zrcali sla odnosno gon v izraziti meri kot uničujoči oploditveni akt matere - "zemlje", "objekta", "sovražnika": Do oploditve pride tako, da trdo moško jedro (pleme - na rod) vanjo prodre, jo "oplodi" s potoki krvi, tako, da iz nje zrastejo bodoči, novi "moški" rodovi. (Prim. Klaus Theweleit 1987 <1978>, zv. II). Nacionalizmi, rasizmi, seksizmi ta akt podkrepujejo. Tudi tisti in mogoče zlasti tisti, ki se uvrščajo pod vzdevek "ne-dominantni". Njih sla je v tem slučaju praviloma obrnjena navznoter, ker se na zunaj ne sme odnosno ne more obnesti, češ "Kdor se pregreši nad dominantnimi, nima pravice do obstoja, ni več njih del. Sicer pa so tudi ne-dominantni "na-ród" med seboj zamenljivi, zasledujejo lahko tiste, ki opozarjajo nase kot "žrtve", kot ljudje brez zaščite. Poleg tega lahko zasedejo mesto tistih, ki zapadajo v odkrito, navzven obrnjeno razdiralno slo. In sicer takoj, ko se čutijo močni kot norma.

Primer: Slovenke in Slovenci

Pri Slovenkah in Slovencih na splošno velja - implicitno in eksplicitno -, da ima materin spol usodno moč: Odloča o življenju in smrti "malega" naroda, zdaj

tudi že države. Je "simbol za najdragocenejšo, kar imamo, za nekaj, kar daje trdnost; nekaj, kar je znamenje stalnosti in varnosti, nekaj, kar je zelo podobno smislu življenjskega prestajanja", še zlasti na prostoru, ki "ni zlepa ponujal nikakršne drugačne trdnosti" (Matjaž Kmecl 1977: XI) Pa tudi simbol za utelešenje morale, kontinuitete in obstoja naroda. Posvečene so mu številne cerkve in knjige. Obožujejo ga, zamaknjeno in poveljučujoče, bolj kot Boga. Dejstvo, ki deluje tudi kot "trn v peti". Že leta 1575 je protestantski heretik Primož Trubar (prim. Jože Javoršek, ur., 1986: 130) nejevoljno ugotovil, da njegovi sodeželani "vselej več na Divico Marijo ... kličejo" in jo "češče v misli imajo koker Boga oli negu Sinu Jezusa Kristusa". Cankarjevo geslo "matí - domovina - Bog", ki ga Slovenke in Slovenci še vedno zelo spoštujejo, potrjuje to vse do danes. (Prim tudi" Susanne Dermutz/Marija Jurič 1988, Marija Jurič 1988, Marija Jurič-Pahor 1992 b,c)

Ni slučaj, da je ena najizrazitejših karakteristik slovenskega samo(ob)čutenja strah pred materinim posilstvom. Ta strah, ki je druga plat poveličevanja ženske, se asociira z izrojenostjo, degeneracijo, onesnaženjem "narodnega", se pravi moškega telesa. Mobilizira želje, da bi odvzeli moč ženskemu Jazu ali ga iztrebili, ter potrebo, da tega le ne bi storili, da bi se lahko z njim spojili v ekstatični, intenzivni, neprenehni sli. Ta (ob)čut(e)na napetost prihaja na dan v raznoraznih, prikritih in neprikritih, molitvah "za mir tar preobrnjenje h bugu"¹⁴, v storijah "o mladeniču, ki je bil po dobroti blažene device Marije rešen hudiča"¹⁵, v pesmih "od groze tega potresa inu potopa"¹⁶, v legendah o "spokorjenju ene imenitne grešnice"¹⁷ in slično. V "Brižinskem spomeniku" (tozadevni zapisi naj bi nastali okrog leta 1000) za take napetosti ponujajo sledeči izhod:

"In mi smo, bratje, klicani in poklicani in nikakor ne moremo pred nikomer obličja skriti niti ubežati, marveč moramo stati pred prestolom božjim s sovražnikom našim, s hudičem starim, ... Naš gospod sveti Kristus, ki je zdravnik teles naših in odrešenik duš naših, je naposled zadnje zdravilo postavil in nam pokazal, kako se lahko pred njim (sc. hudičem) varujemo in se mu zoperstavljamo.

Naši predniki so hudo trpeli, ker so jih topli s šibami, k ognju pritiskali in žgali, in z meči sekali, in po drevju obešali in jih z železnimi kavli raztrgovali. Z našo pravo vero in s pravo izpovedjo pa mi sedaj lahko storimo tisto, kar so oni storili v velikem trpljenju.

Zatorej, sinovi, pokličite božje služabnike ter jim svoje grehe naštejte in izpovedani boste svojih grehov." (prevod: Jože Pogačnik 1980: 94).

14. Marko Kumprecht 1595, cit. po Jože Pogačnik 1980: 112

15. Anonim, okoli 1650, prav tam: 114

16. Anonim 1755, prav tam: 141

17. Maksimilijan Redeskini 1769, prav tam: 222

Do današnjega dne se je - kljub nespremenjenih ciljev (= maščevanje nad "hudičem", "sovražnikom" ali bolje" nad tistim, kar asoociira na ženskost) - za izhod iz omenjene gonske napetosti izoblikovala dokaj široka paleta fantazem, med njimi seveda še vedno stari, vsevedni in patriarhalno-asketski Bog, pa tudi že slastno-silna in nasilna Boginja "Pornoslavija" (Srbija), ki Slovence požrešno poziva, da je v stanju jih potegniti v svojo "luknjo" in jih izpremeniti v nič. Ali pa jih vabi: "Posilstvo? Kar izvolite... Čakam vas in moj užitek utegne biti večji od vašega." (prim. Alenka Puhar 1992: 121). Sicer pa se Slovenke in Slovenci kaj radi rešujejo pri dokaj nevsiljivih, nežnih, vdanih, zvestih in nedotakljivih zaščitniških figurah, pri "ljubicah iz prejšnjih dni" (Cankar), ki voljno spremljajo svoj na-ród povsod tja, kamor stremlje.

Težnja po spojitvi z materjo je pri Slovencih zaradi specifičnosti njihove/naše zgodovine (izročenost tuji nadvladi, stoletja trajajoče izkoriščanje, revščina, brezpravje ... - prim. Alenka Puhar 1982, Klaus-Boerge Boeckman et al. 1988, Ewald Krainz 1982) močno prisotna. Tako močno, da je prizadeti nikakor ne morejo prepoznati kot to, kar je. Ne dopuščajo, da bi prišla na površje. Ali pa jo odrivajo. In vse to z (nezavednim) namenom, da bi incestuozno razmerje z njo lahko še naprej živeli v obliki pogosto brezpogojne asimilacije, večinoma z močnejšim (prim. Harald Goldmann et al. 1990), ali pa jo prepoznajo samo pri dru(gačn)emu: Pri Srbu, ki naj bi bil utelešenje posiljevalca, pri Korošču, ki da je vdani Hitlerjanec, pri Tržačanu, ki da bi moral biti obseden z gonom po lokalni pripadnosti... Resničnost jim v marsikaterem oziru in neredko izredno brutalno daje prav. Človek se nanjo lahko vse preveč udobno izgovarja in reče" ona je kriva, da se ne morem ločiti od svoje odvisnosti od "matere", ali drugače povedano" resničnost je tista, ki me nenadoma veže na "sovražnika" (mater) kot nosilca falične moči.

Alenka Puhar (1992) v svoji knjigi "Slovenski avtoportret" opozarja, da slovensko zgodovino zadnjih 75 let zaznamuje iskanje partnerjev, ki utelešajo moški princip. Med drugim navaja filozofa Evgena Bavčarja, ki pravi, da so "Slovenci že zmeraj govorili ženski jezik, to je jezik trpnega prilagajanja. Nikdar se niso naučili moške govorice - v nasprotju z Židi, ki so znali oboje." (11). V tej zvezi je posebno poučna tudi njena ugotovitev, da Slovenijo celo po razglasitvi državne neodvisnosti 25. junija 1991 karikirajo kot nedonošenega, slabotnega otroka, kot "kranjskega Janezka", ki bi rad zažarel od samozavesti, od drznosti, od upornosti, ali kot "mlado, a za možitev godno dekle, ki se ji mudi, da bi končno dahnila svoj odločilni da, izkusila razdevičenje, zanosila in poskrbela za nov zarod in s tem za pomlajenje". (174). Ko ta trenutek končno nastopi, ko Janezek v srditem boju s "Srbom" le more dokazati svojo domnevno moškost, sledi tudi sproščujoči krik: "Končno, Evropa, ljubljena Evropa, nas je opazila, končno lahko vidi, da utripamo tudi mi, da smo vredni združitve z njo." Alenka Puhar te dogodke, ne brez seksistično-rasističnega ponosa, komentira tako: "In ko so spopadi minili, se je Slovenija počutila kot očiščen organizem. Prerojena, pomlajena. ... Neizmerno ponosna in samozavestna. ... Ko bi jo takoj po krvavem, a ne pretirano bolečem porodu Evropa vzela v naročje, zavila v zaščitniške roke in potrepkala: 'Kakšno čedno, pridno dete - gotovo bo še kaj iz njega/e' bi se počutila še dosti bolje. Ker se to dolgo ni zgodilo, je vse bolj zaskrbljeno pestovala tesnobno misel: Da ni šlo res za abortus in ne rojstvo? Da nas ne bo zares odplaknilo v kanalizacijo zgodovine, kot so napovedovali privoščljivi, zlobni možje z juga".

Pa vendar. Vse kaže, da tudi Slovenci nismo "nedolžne ovčice": Zapletamo se v pradačni patriarhalni konflikt o tem, kakšno je stanje naše moškosti odnosno naših udov. Ta konflikt prinaša fantazije, v katerih se vedno spet dokazujejo običajni imperativi, ki diktirajo rivalstva med moškimi: "Najmočnejši je tisti, ki prodre najgloblje!". Te imperitive določa odnos do matere, kar signalizira strah, da bi nas lahko odplaknilo v kanalizacijo zgodovine. Gre za strah, ki odgovarja želji človeka, da bi skozi maternični vrat prodrli do skrivnosti izvora in tako lahko spet oživil intrauterini, predzgodovinski odnos. (Prim. Luce Irigaray 1979 (1977): 23 ff.) Odnos, ki ga človek doživlja kot akt rojstva, ki spominja na splav ali bo otrok sposoben živeti ali ne? Ali se bo lahko znašel v svetu zunaj maternice ali ne? Ali se bo sam uničil ali ne? - Vprašanja vsekakor, ki spominjajo na močne strahove otroka pred zapustitvijo in ločitvijo, ki jih šele sčasoma lahko pomiri stalna ljubeča skrb osebe, običajno matere. Nenazadnje: Dojenček bi umrl od pomanjkanja ljubezni, če matere ne bi bilo mogoče kar najhitreje nadomestiti. (Prim. Melanie Klein 1972 <1932>: 144 ff.)

V stanju skrajne nemoči in nevarnosti se potrebe po neskajeni harmoniji stopnjujejo. Zbujajo pa tudi posebej močne tesnobe, ki dajejo čutiti nevarnost pred razkrojem identitetnih meja. Tržaški slovenski pisatelj Boris Pahor (1969¹⁹), žrtev črne italijanske fašistične diktature in zapornik v nemških koncentracijskih taboriščih, to opisuje takole:

"...to je tisto večno drhtenje pred nenajavljeno kaznijo, ki ne veš od kod ne kdaj bo prišla, tista večna skrb, da se je ne boš pravčasno zavedel in prislonil hrbet k zidu, da bi se je ubranil -"

Ana Sadovnik, Korošica slovenskega rodu, ki je morala gledati, kako so nacisti tik pred koncem vojne postrelili njeno družino - sama je smrti za las ušla -, poroča:

"Kadar grmi ali če streljajo z možnarji in čeprav na svoje oči vidim, da ni nič - se ustrašim in zakričim." (V: Dokumentationsarchiv des oesterreichischen Widerstandes in drugi, izd. 1990:447/448).

Travmatski dogodki, ki presegajo zmožnost prenašanja, so pogosto tako odločilni, da se lahko vsaka želja po prvo(bi)tni harmoniji in enotnosti spremeni v razdiralno sovraštvo in prezir, katerega posledica je samomor ali umor, in sicer v domišljiji ali pa tudi v resnici. Prizadeti trpijo zaradi reminiscenc, ki ne izginejo, kar pomeni, da je preteklost v njih latentno vedno prisotna. Kakšen poznejši povod, ki spominja na travmatski dogodek, jo lahko aktualizira in prenese na naslednje generacije. To se kaže denimo v čustvenih stanjih, v katerih skoraj ni trdnosti in stabilnosti. Posledica tega so prisilni poskusi, da bi odrinili etnični izvor, tako da na zunaj ne bi bil opazen. Dejstvo, ki neredko kulminira v "drami čezmerne asimilacije" (Klaus Ottomeyer 1988: 81 ff.) ali pa v potrebi po tem, da si "stalno na preži" (prim. Ewald Englert et al, brez letnice⁴¹) pred tistimi, ki še niso izgubili povezave z materjo, ki so še vedno povezani z njo, menda vrtoglavo in trdno kot skala. Posledica je tudi, da se otroci in vnuki krčevito oklepajo svoje preganjane matere (maternega jezika), da bi ji (mu) tako spet očistili omadeževano čast. Iz tega lahko izhajata jeza, zagrenjenost ter želja po maščevanju nad tistimi, ki so to čast oskrunili odnosno nad tistimi, ki bi naj zanje odgovarjali. Pa tudi obupanost nad družbo, ki še vedno ne priznava brez pridržkov, da so grozote fašističnega oz. nacističnega nasilja zgodovinsko dejstvo. (Prim. Helmut Nolte 1992, Pavel Fonda 1987, Hans-Martin Lohman, izd. 1984).

Ni slučaj, da je za ozračje med narodnimi skupnostmi še danes značilna negotovost in razdraženost, posebej tedaj, če si stojijo nasproti tisti, ki so svojemu izvoru zavezani, in tisti, ki to niso. Pri tem nastane vtis, kot da govorijo različne jezike - slovenskega, nemškega, italijanskega ... - , čeprav gre za enega samega, tistega, ki človeka obdaja od začetka življenja, ki ga človek vsrka kot materino mleko, ki je torej tudi telesen. Pogosto še preveč telesen. In to celo in mogoče zlasti tedaj, ko že skoraj otrpne v ravnodušje in pozabo. Citati Slataperja to nakazujejo (generacija njegovega očeta je bila s Slovaškega, mati hčerka Nemke iz Bergama). Sam se je med drugim izpričeval tako:

"Ti veš, da se v meni pretaka slovanska, nemška in italijanska kri.

Slovanska kri zbuja v meni čudno otožnost, radoznalost, hrepenenje po zapuščenih gozdovih' željo po nežnosti in ugodju' nenehno in brezmejno sanjavo. Nemška kri zbuja v meni oslovsko trmo, diktatorsko voljo, neomajno odločnost, nestrpnost pri popuščanju' željo po oblasti, po delu. Vsi ti elementi se stapljajo v italijanski krvi, ki jih harmonično spleta v uglašeno celoto." (V" Ferruccio Foelkel 1990" 5)

Človek materi odnosno njenemu jeziku ne more uiti. Vseeno, če pripada dominantnemu narodu ali ne. Drži ga nazaj, če hoče naprej. Besni, če kdo besni proti njemu. Ima moč, ker daje zavetje, pa tudi hrano za sovraštvo do samega sebe in drugih. In vendar njegova zgodovina ni nič drugega kot zgodovina njegove pozabe. Zgodovina, zaradi katere mnogi trpijo. To pa zato, ker služi idealu moške nadvlade, združbe enakih, v kateri se je izrinjena in v onstranske sfere spravljena ženskost izrodila v zmaličen lik etnicitete. Lik, ki izpričuje meje med tem, kar naj bi bilo in tem, kar naj ne bi bilo. Lik, ki ne živi, ki pa vendarle vedno in vedno spet - takorekoč kot "strela z nebes" - pravi "Bratje na plan, 'v sovražnike z oblakov rodu naj na šga trešči grom", "da oblast in z njo čast ... spet naša bosta last!". Pravi pa tudi:

*"Mamka sladká , ljuba sestrá
'Krvavo poljé, brezmejno gorje
Rodilo si ti!
Ker lilo si ti, ker pilo si ti
Potoke krvi."* (Simon Gregorčič 1882:131)

Etnično samodoživetje, tako bi se dalo zaključiti, z etničnostjo kot tako nima veliko opravka. Če najmanj tedaj, ko se jo izpričuje s patriarhalno samovšečnostjo in sovražno srditostjo. Etnično samodoživetje je običajno doživetje, ki razkriva falocentrični privid: Nezavedni "kompleks moškosti", ki temelji na pradedni želji po oživljanju krvnih vezi (incestuoze enotnosti) z materjo, ki bi se rade vzpostavile na novo (praviloma z "objektom", ki je v družbeno močnejši poziciji) ter na izrinjanju in usmrčevanju vsega, kar na to težnjo spominja, češ" obeti (nebeške) sle prinašajo (peklensko) gorje.. Ali povedano drugače" Izpričuje se kot "bratsko"-asketsko slavljenje in čaščenje prepovedane in nedotakljive "svetinje", Madone, ki jo obdaja avra kreaturne, do krvi razgaljajoče matere . Ker je slednja obsojena na smrt, ne bi smela živeti, kaj šele prispeti na dan. Pa vendar. Njena obsodba ni brez odziva:

"Ko sem bil minulo poletje pri njej, sem jo nekoč našel na postelji s takšnim brezupjem na obrazu, da si nisem več upal stopiti bliže. Kakor v živalskem vrtu je ležala tam, podoba živalske osamljenosti, spremenjene v gmoto mesa. Bilo je mučno gledati, kako se je vsa obrnila navzven; vse na njej je bilo izpahnjeno, zmlinčeno, odprto, vneto, zmešnjava črev. In ona me je gledala od daleč z očmi,

kot da sem ... njeno izdrto srce (izpostavil: P.H.)." (Peter Handke 1977 <1977>: 71 o svoji koroškoslovenski materi, ki je naredila samomor).

"Ležim na tleh kot pes v krčih, z nabreklih živci od potrebe po ljubezni, in stegujem vrat, kot če bi se mi zanka vedno tesneje zadrževala krog vratu. Potem skočim kvišku in strmim v noč. Kje si, lepo bitje ... ?" (Scipio Slataper 1988 <1912>: 79/80).

Kjer se popkovno vprašanje po bivši, arhaično- kreaturni zgodovini le še odpre, kjer ni a priori obsojeno na drug(ačn)ost in tujost, obstaja tudi možnost bolj spravljivega odnosa do sebe, ali bolje, do maščevalnih tegob Uda, ki v sli po "domovini" odnosno po enovitosti na-róda naravnost obsesivno opozarja nase: Kot simptom, ki izpričuje, da je njegov status - reprezentirajo ga tako moški kot ženske - zgolj prevara, ki goni ljudi h kolektivnemu poniževanju in zatiranju ženskega in s tem tudi njih samih. V tej prevari ustrezno nič ni, kar bi bilo z Udom v skladju: On je Eden in Isti, identiteta, ki je totalna in univerzalna, ki poleg sebe ne dopušča nič in nikogar. Človek, ki se ji udinja, je obsojen na lastni propad: Zaželjene enotnosti z materjo ne dobi. In bolj ko jo išče, bolj ko "steguje vrat", bolj opaža, da je "objekt" zanj nedosegljiv, da je kraj onkraj sanj: "podoba živalske osamljenosti, spremenjene v gmoto mesa", "izdrto srce", "zmešnjava črev", "zanka, ki se zadržuje krog vratu"... Opaža pa tudi, da ta identiteta nikakor ni asketska, kot mu to velela tradicija krščansko-patriarhalnega sveta, obratno, da je spolna, da je "prostor po meri telesnih odprtín" (Eva Bahovec 1991), iztrebek, ki se opriema "moškosti" ali bolje Uda, s katerim se človek enoti. Skratka, zaznava, da je skladnost z Udom nekaj, kar povzroča (kastracijsko) tesnobo, občutje, da nekaj nepredvidljivo in nerazložljivo vlada nad njim, nekaj, kar ni blažilno odrešilno v svoji pojemajočnosti, ampak strašno v svoji naraščajočnosti. Strašnejše od temine. Itčs the "dark continent" je dejal celo Freud.¹⁸ Odkril ga je v histeriji svojih pacientk. In značilno je, da je sklenil svoje življenje z nedokončano razpravo :Razcep Jaza v obrambnem ravnanju". (prim. Juliet Mitchell 1991: 190).

LITERATURA:

- AMIGORENA, Horatio/VIGNAR, Marcel (1977): Zwischen Aussen und Innen: die tyrannische Instanz. In: Psyche 7, 1979: 610 - 619, 33. letnik
 ARMSTRONG, JOHN A. (1991 <1982>): Pristop k nastanku narodov, v: RIZMAN, RUDI (izd.): Študije o etnonacionalizmu, Ljubljana, S. 39 - 50
 BAHOVEC, Eva D. (1991): Anatomija je usoda, v: Društvo za teoretsko psihoanalizo - izd.: Ženska seksualnost: Freud in Lacan (zbirca Analecta), str. 219-235
 BERKENBUSCH, Gisela (1985): Zum Heulen. Kulturgeschichte unserer Traenen, Berlin

18. V razpravi "Die Frage der Laienanalyse" je Freud (1990 <1926>: 169) zapisal "O spolnem življenju majhne deklice vemo manj kot o dečkovem. Te razlike se nam ni treba sramovati, saj je tudi spolno življenje odrasle ženske dark continent za psihologijo." Freud je zaradi te nejasnosti večinoma izhajal iz predpostavke, da je psihologija ženske preprosto analogna psihologiji moškega. Vrsta psihoanalitikov, zlasti ženskih, je temu oporekala, češ: Čas je, da si ogledamo tudi drugo plat zgodovine, ne samo tisto "po meri moškega" odnosno tisto, ki vidi v ženski samo to, kar hoče videti moški, in to je skorajda nič. (Prim. Luce Irigaray 1980 <1974>, Christiane Olivier 1991 <1980>). Nekateri/e izmed njih so ga upravičevali tako: Če je Freud falocentričen, je to zato, ker je človeški družbeni red, ki ga opazuje skozi posamezni človeški subjekt, patricentričen. Ničesar človeškega potemtakem ne more obstajati pred ali zunaj tega reda. (prim. Juliet Mitchell 1985 <1976>).

- BOECKMANN, Klaus-Boerge/BRUNNER Karl-Michael/EGGER, Mariola/GOMBOS, Georg/ JURIČ, Marija/Dietmar Larcher (1988): Zweisprachigkeit und Identitaet, Klagenfurt/Celovec
- CANKAR, Ivan (1976): Očiščenje in pomlajenje, Ljubljana
- COTIČ, Metka (1989): Cena za majhnost, Ljubljana
- DERMUTZ, Susanne/JURIČ, Marija (1988): Minderheiten-Frauen, v: Slowenische Jahrbuecher 1986 - 1988, Klagenfurt/Celovec, 200 - 244
- DOKUMENTATIONSARCHIV des oesterreichischen Widerstandes: KLUB Prežihov Voranc/INŠTITUT za proučevanje prostora Alpe Jadran - izd. (1990): Spurensuche. Erzaehlte Geschichte der Kaerntner Slowenen, Wien
- ENGLERT, Ewald/MIGSCH, Gertraud/RAINER, Jutta (brez letnice) Vergangenheitsbeaeltigung und Volksgruppenkonflikt in Kaernten, rokopolis
- FONDA, Pavel (1987): Psihični procesi in narodnostna identifikacija, v: CLAVORRA, Ferruccio et al. - izd.: Ednina, dvojina, večina. Petnajst prispevkov k vprašanju identitete, sožitja in življenja v narodnostno mešanem okolju, Trst/Trieste
- FREUD, Sigmund (1969 <1926>): Die Frage der Laienanalyse, v: Freud Sigmund: Darstellungen der Psychoanalyse, Frankfurt am Main
- GOLDMANN, Harald/KRALI, Hannes, OTTOMEYER, Klaus (1992): Joerg Haider und sein publikum. Eine sozialpsychologische Untersuchung, Klagenfurt/Celovec
- GRADNIK, Alojz: (1982)* Pesmi, Ljubljana
- GOLJEVŠEK Alenka (1982): Mit in slovenska ljudska pesem, Ljubljana
- GOLJEVŠEK, Alenka (1987): Arhaičnost : civilnost, v: Nova revija, mesečnik za kulturo, letnik 6, št. 57, str.* 119-129, Ljubljana
- GREGORČIČ, Simon (1882): Poezijem, Ljubljana (faksimilirana izdaja "zlate knjige" ob stoletnici njenega izida izšla pri Založbi Tržaškega tiska v Trstu decembra 1991)
- HANDKE, Peter (1967 <1977>): Žalost onkraj sanj, Ljubljana
- HOLZER, Willibald I. (1982): "Wir wollen sein ein einig Volk von Bruedern!" Voelkische Ordnungspreferenzen und antiliberaler Zielvorstellungen im :Ruf der Heimat", v: Arbeitsgemeinschaft Volksgruppenfrage - izd.: Kein einig Volk von Bruedern. Studien zum Mehrheiten-Minderheitenproblem am Beispiel Kaerntens
- HORKHEIMER, Max/ADORNO, Theodor W. (1944 <1988>):Dialektik der Aufklaerung. Philosophische Fragmente, Frankfurt am Main
- IRIGARAY, Luce (1980 <1974>): Speculum. Spiegel des anderen Geschlechts, Frankfurt am Main
- JAVORŠEK, Jože - ur. (1986): Trubarjevo berilo, Trst/Celovec
- JURIČ, Marija (1988): Der Mann als Ich, die Frau als Wir. Unterschiedliche Weisen ethnische Identitaet auszudruecken. V: BOECKMANN, Klaus-Boerge/BRUNNER Karl-Michael/EGGER, Mariola/GOMBOS, Georg/ JURIČ, Marija/Dietmar Larcher (1988): Zweisprachigkeit und Identitaet, Klagenfurt/Celovec
- JURIČ - PAHOR, Marija (1992 a): "Abel, Abel, wenn Du noch Blut in mir waerst...!"- Zur nationalen Selbstinszenierung Triests. (izide v antologiji o Trstu pri založbi "Umbruch", Moedling/Wien)
- JURIČ - PAHOR, Marija (1992 b): Ženske in moški v "borbi za narodnost". K problematiki medsebojnega izpostavljanja in nadvladovanja s posebnim ozirom

- na koroški medetnični konflikt, v: Mladje, revija za literaturo, umetnost, družbena vprašanja, šte. 71, Celovec (v izidu)
- JURIČ-PAHOR, Marija (1992 c): "Wir sind ein einig Volk von Bruedern". Anmerkungen zu einem kollektiven Identitätsphantasma. V: Script. Frau Literatur Wissenschaft im alpen-adriatischen Raum, šte. 2, Klagenfurt (v izidu)
- JUŽNIČ, Stane (1980): Kolonializem in dekolonizacija, Maribor
- JUŽNIČ, Stane (1987): Antropologija, Ljubljana
- KLEIN, Melanie (1987 <1932>): Die Psychoanalyse des Kindes, Frankfurt am Main
- KMECL, Matjaž (1977): Ženska v slovenski literaturi ali najlepši lirski komplimenti, v: CEVC, Anica, KMECL, Matjaž, MENART, Janez: Ženska v slovenski sliki in pesmi, Zagreb
- KRISTEVA, Julia (1990 <1988>): Fremde sind wir uns selbst, Frankfurt am Main
- KRAINZ, Ewald E. (1982): Die Angst vor dem Fremden. Tiefenpsychologische Aspekte der Volksgruppenfrage in Kaernten, v: ARBEITSGEMEINSCHAFT VOLKSGRUPPENFRAGE - izd.: Kein einig Volk von Bruedern. Studien zum Mehrheiten-Minderheitenproblem am Beispiel Kaerntens, Wien
- LOHMAN, Hans-Martin - Hg. (1984): Psychoanalyse und Nationalsozialismus. Beitræge zur Bearbeitung eines unbewältigten Traumas, Frankfurt am Main
- MEMMI, Albert (1992<1982>): Rassismus, Frankfurt am Main
- MITCHELL, Juliet (1976): Psychoanalyse und Feminismus. Freud, Reich, Laing und die Frauenbewegung, Frankfurt am Main
- MITCHELL, Juliet (1991): Freud in Lacan* Psihoanalitične teorije seksualnih razlik, v: Društvo za teoretsko psihoanalizo - izd." Ženska seksualnost" Freud in Lacan (zbirca Analecta), str. 171 - 192
- MILES, Robert (1991 <1989>): Rassismus. Einfuehrung in die Geschichte und Theorie eines Begriffs
- MITSCHERLICH, Margarete (1987): Die friedfertige Frau, Frankfurt am Main
- MOORE, Henrietta L. (1990 <1988>). Mensch und Frau sein. Perspektiven einer feministischen Anthropologie
- NOLTE, Helmut (1992): Das Trauma des Genozids und die Institutionalisierung der Erinnerung, v: BIOS, Zeitschrift fuer Biographieforschung und Oral History, zv. 1/1992 (5. letnik)
- OLIVIER, Christiane (1991) <1980>: Jokastes Kinder. Die Psyche der Frau im Schatten der Mutter, Duesseldorf
- OTTOMEYER, Klaus (1988): Ein Brief an Sieglinde Tschabuschnig. Kriegsfolgen, Vergangenheitsbewältigung und Minderheitenkonflikt am Beispiel Kaernten. Mit einem Vorwort von Pavel Parin, Klagenfurt/Celovec
- PAHOR, Boris (1969): Odisej ob jamboru, Trst/Trieste
- POLLACK, Ilse (1988): Scipio Slataper und die zerissene Seele von Triest, v: SLATAPER, Scipio (1988 <1912>): Mein Karst. Mit einer Auswahl autobiographischer Prosa, Klagenfurt/Celovec
- POGAČNIK, Jože - ur. (1980): Starejše slovensko slovstvo. Od brižinskih spomenikov do Linhartovega Matička, Maribor
- POGAČNIK, Jože (1988): Slovenska Lepa Vida ali hoja za rožo čudotvorno (Motiv lepe Vide v slovenski književnosti), Ljubljana
- PUHAR, Alenka (1992): Slovenski avtoportret 1918 - 1991, Ljubljana
- SLATAPER, Scipio (1988 <1912>): Moj Karst, Trst
- SLOTEDIJK, Peter (1983): Kritik der zynischen Vernunft, 2 Baende, Frankfurt

am Main

THEWELEIT, Klaus (1980) <1977>): Maennerphantasien. Frauen, Fluten, Koerper, Geschichte, Frankfurt am Main, Band I, II

VOGEL, Friedrich (1990): Die biologische Grundlage von Gruppenunterschieden beim Menschen, v: DITTRICH, Eckhard J./RADTKE Frank-Olaf: Ethnizitaet. Wissenschaft und Minderheiten, Opladen

ZABLATNIK, Pavle (1982): Od zibelke do groba. Šege in navade na Koroškem, Celovec

Summary

"WE WANT TO BE A UNIFORM NATION OF BRETHEREN" - YEARNING FOR COLLECTIVE IDENTITY AS A REFLECTION OF SOCIALLY CONDITIONED INCESTUOUS PHANTASIES

There's no ethnic identity as a place of trust, shelter, safety, harmony with oneself and one's surroundings. Nevertheless, there is "A yearning for harmony, for inseparable unity with one's 'homeland', for looking faithfully into each other's face, for shaking hands and joining into one and only line" (Ivan Cankar). There is also a wish for autonomy, sovereignty, independence, shortly for surpassing of uniform, inert borders. This seeming paradox usually remains concealed from people - so much so that it is not revealed even to an attentive mind, this being no coincidence. "Yearning for (ethnic) 'identity'" (Sloterdijk) is namely an answer to what we have lost and are unable to remember. It is an absence personified, rising to the surface all by itself as an "incestuous phantasm" or as a "mother", clinging to its "object", until she melts with it into a miraculous world, into "an archaically-mythic brotherhood" (Alenka Goljevšček), which eliminates everyone not belonging within its framework to the group of "non-brothers", that is people who prevent peace, merging into "cleansified and rejuvenated" community in accordance with the slogan: "Let your offspring be the fear of our foes". Ethnocentrism, racism, nationalism together with immanent sexism speak for themselves. Their aims are transparent - "the governing, victorious nation (genus), the new (ever more unified) "masculine" race, born from every individual virile member, protruding (all) mightily into the "enemy", into what seems alien and is supposed to lead to ejaculation, to redeeming triumph. The pursuit of such triumph is ever again bound to turn out as tensivity, marked with all symbols of, on principle, insatiation, anguish, and hostile emotional states. Also as a revelation that what is hidden behind all these emotional states is nothing but a phalocentric vision; a subconscious "masculine complex", based upon the ancient tendency for reviving of the incestuous unity with "the mother", that tends to reinstall itself (as a rule with the socially superior "object") and upon elimination and execution of everything reminding of this tendency. In other words: it manifests itself as a "brotherly"-ascetic glorification and praising of the forbidden and untouchable (nation's) sacred object, the Madonna encompassed by an aura of a creaturelike, cruelly ecstatic mother. Since the latter is condemned to death, it has no right to live, let alone manifest itself openly. Nevertheless, this sentence is not without response. The author provides examples of her standpoints from the "more general" history as well as from the specific Slovene history.